

DAVLAT TILIDA ISH YURITISH

Shapoatova Dilnavoz

Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Davlat tilida ish yuritish masalasi har qanday mustaqil davlatning milliy o'zligini saqlash, qonuniylikni ta'minlash va fuqarolar o'rtasida tenglik prinsiplarini mustahkamlash uchun juda muhim hisoblanadi. Davlat tilining rasmiy hujjatlar, qonunlar va ma'muriy hujjatlarning rasmiy yuritilishida qo'llanilishi davlat hokimiyati organlari ishining samaradorligini oshirishga, huquqiy aloqalarni tartibga solishga va jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Davlat tilida ish yuritish davlatning mustaqillik belgisidir va milliy birligini ifodalaydi.

Kalit so'zlar: davlat tili, hujjatlar, qonunlar, til normalari, milliy birlik, qarorlar, buyrug'lar, farmonlar, jamiyat.

Davlat tilida ish yuritish tartib-taomillari qonun hujjatlarida belgilangan qoidalar va talablar asosida amalga oshiriladi. Bu faoliyat turi davlat organlarida birinchi navbatda qonunlar, farmonlar, qarorlar, buyrug'lar va boshqa rasmiy hujjatlarning tayyorlanishi, ko'rib chiqilishi va saqlanishini o'z ichiga oladi. Buning natijasida davlat tilida ish yuritish nafaqat huquqiy jihatdan aniq va tushunarli hujjatlar hosil qilish, balki jamiyatning barcha qatlamlariga tushuntirish va ularga yetkazish jarayonlarini bir xilda amalga oshirish imkonini beradi. Davlat tilida ish yuritishning muhim jihatlaridan biri uning barcha darajalardagi davlat organlarida — markaziy idoralardan tortib mahalliy hokimiyat organlariga qadar bir xilda tatbiq etilishi zarurligidir. Bu holat huquqiy o'zlikni va konstitutsiyaviy tartibni saqlashda katta ahamiyatga ega. Har qanday davlat organining yoki tashkilotining hujjatlari davlat tilida rasmiylashtirilmagan taqdirda, ularning qonuniyligi va amaliy kuchi

savol ostiga olinadi. Davlat tilida ish yuritish jarayonida til normalari va grammatika qoidalari qat'iy rioya qilinishi – hujjatlarning aniq, tushunarli va izchil bo'lishini ta'minlaydi. Shu sababli, davlat tilida ish yuritish xodimlarining yuqori malakaga ega bo'lishi, ularning til donoligi va so'zlashuv madaniyati davlat boshqaruvida muhim omil sifatida qaraladi. Bu nafaqat hujjatlarning sifatiga ta'sir qiladi, balki davlat organlari ishining umumiy obro'sini ham yuksaltiradi.[1]

Davlat tilida ish yuritishda rasmiy hujjatlar bilan bir qatorda, ichki ish yuritish organlari o'rtasidagi yozishmalar va boshqa ma'lumot almashinuvi ham davlat tilida amalga oshiriladi. Bu davlat tizimining tartib-intizomini mustahkamlaydi hamda ichki munosabatlarda aniqlik va birlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, davlat tilida ish yuritish jarayonlari elektron shaklda ham keng tatbiq qilinmoqda, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda hujjatlar almashinuvi tezlashadi va qulaylashadi. Davlat tilida ish yuritish jarayonida fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, ularga teng shart-sharoitlar yaratish asosiy talablardan biridir. Fuqarolar davlat idoralarida berilgan ma'lumotlarni o'z ona tilida tushunish huquqiga ega bo'lishadi, bu esa davlat faoliyatining shaffofligi va ochiqligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shuning uchun, davlat tilini rivojlantirish va unga qo'llab-quvvatlov ko'rsatish davlat siyosatining muhim yo'nalishidir.[2]

Davlat tilida ish yuritishning samarali mexanizmini yaratish uchun qonunchilik bazasi doimiy ravishda takomillashtirib borilishi lozim. Bu jarayonda davlat tilining rivojlanishini rag'batlantirish, kadrlar tayyorlash, davlat tilini bilishni majburiy qilish kabi chora-tadbirlar amalga oshiriladi. Shu bilan birga, davlat tilida ish yuritishni nazorat qilish tizimi ham samarali ishlashi kerak, bu hujjatlarning sifatini va ularning qonun talablariga to'liq javob berishini ta'minlaydi. Davlat tilida ish yuritish nafaqat hujjatlarni tayyorlash va saqlashdan iborat, balki u davlat idoralari faoliyatining barcha jabhalarida til standartlarini qo'llashni talab qiladi. Masalan,

davlat xizmatlari ko'rsatilishi, mahalliy va xalqaro aloqalar, davlat tadbirlari, ma'ruza va hisobotlar ham davlat tilida olib borilishi zarur. Bu orqali milliy o'zlik himoya qilinadi va xalqaro maydonda davlatning imidji mustahkamlanadi.[3]

Davlat tilida ish yuritish jarayonini zamonaviy axborot texnologiyalari bilan integratsiya qilish uning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Elektron hujjatlar aylanishi tizimlari orqali hujjatlar joyidan turgan holda tezkor ko'rib chiqiladi, nazorat qilinadi va arxivlanadi. Bu esa davlat ishlarining tezkorligi va sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, davlat tilida raqamli resurslar yaratish va ularni ommaviylashtirish davlat tilining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Davlat tilida ish yuritish qoidalari va tartib-taomillarining joriy etilishi orqali davlat organlarining o'zaro hamkorligi va fuqarolar bilan muloqot yanada samarali amalga oshiriladi. Hujjatlarning yagona davlat tilida yuritilishi ma'muriy ish jarayonlarini soddalashtiradi, xatoliklarning oldini oladi va huquqiy tizim barqarorligini ta'minlaydi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, davlat tilida ish yuritish har qanday davlat faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. U milliy tilni rivojlantirish, huquqiy tizimni mustahkamlash va jamiyatda barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Davlat tilining rasmiy hujjatlarda va ma'muriy faoliyatda qo'llanilishi davlatning mustaqillik darajasini, qonuniylik prinsipini hamda fuqarolarning teng huquqliligini ta'kidlaydi. Shu sababli davlat tilida ish yuritishni yanada takomillashtirish, til qoidalariga chuqur rioya qilish, davlat xizmatchilarini malakasini oshirish zaruriy vazifalardandir. Davlat tilida ish yuritish tizimini samarali tashkil etish orqali davlat organlari ishining ochiqligi, shaffofligi va fuqarolar ishtirokini ta'minlash imkoniyatlari kengayadi, milliy madaniyat va ma'naviyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa o'z navbatida mamlakatning demokratik tamoyillari va iqtisodiy rivojlanishiga-ta'sir ko'rsatadi, xalqaro maydonda uning obro'-e'tiborini oshiradi.

Shunday qilib, davlat tilida ish yuritish davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishi boʻlib, kelajak avlodlar uchun mustahkam poydevor yaratishda muhim oʻrin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mahmudov, N., Rafiyev, A., Yoʻldoshev, I. (2021). "Davlat tilida ish yuritish". Tashkent: Oʻqituvchi nashriyoti.
2. Yuldasheva, D. (2021). "Davlat tilida ish yuritish: oʻquv-uslubiy qoʻllanma". Tashkent: Respublika taʼlim markazi.
3. Sobirova, F. (2022). "Davlat tilida hujjat yozish madaniyati va ish yuritish". Tashkent: Pedagogika nashriyoti.
4. Islomova, M. (2023). "Davlat organlarida til siyosati va ish yuritish tartibi". Tashkent: Huquqiy taʼlim nashriyoti.
5. Qodirov, S. (2022). "Davlat tilida maʼmuriy ish yuritish". Samarkand: SamDU Nashriyoti.
6. Raxmonov, O. (2024). "Davlat tilida ish yuritish jarayonlarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari". Tashkent: Texnologiya nashriyoti.